

Norsk Folketidning

No. 9.

Dette Blad udkommer hver
Lørdag.

Kristiania den 29 Februar 1868.

Fjerdingaarlig: fint Papir 48 $\frac{1}{2}$,
simpelre 30 $\frac{1}{2}$.

3^{die} Merg.

Indhold:

Michael Krohn (med Udbildning). — Marielyst. — Om Forlaget til en ny Foreningsakt. — Et tyrtist Kaffehus (med Udbildning). — De sidste Begivenheder. — Kristiania. — Nyheder.

Michael Krohn.

En nogenlunde opmærksom Jagttager vil have lagt Mærke til, at der i Bergen i de sidste 20 Aar eller mere er sat Foretagender i Gang, som efterhaanden have vaart adskillig Opmærksomhed og derpaa tildeels tjent som folgeværdigt Exempel. De er alle af praktisk Natur; en sund, praktisk Sands har skabt dem, et grejt, praktisk Greb har ledet deres første Udvikling — og nu er de noget af det første i Landet. Nogle af de største af disse Foretagender er udgaaet fra den Mand, hvis Billede vi idag giver, fra Konsul Michael Krohn; han har været Sjælen i flere af disse, og han har derved rejst sig et Væresminde, der længe vil leve blandt Medborgere.

Det Særfjende ved de Foretagender, der skulder Konsul Krohn deres Tilværelse, er ikke saameget Storartethed og Genialitet som en sund Dømmekraft om det praktiske Behov og Tingenes fremtidige Udvikling — i Forening med en mærkelig Evne til ved smaa Kræfter at skabe store Ting, vække Almensands og en fast Tillid til slige Foretagenders Trivsel. Hvad Konsul Krohn har været som privat Forretningsmand og Indehaver af et velkjendt Firma, ligger udenfor disse Linjers Djemærke, der er at paa-pege en sjelden offentlig Virksomhed.

Det første store Foretagende, som Krohn satte sig i Spidsen for, var Oprettelsen af det første bergenske Sæ- asurancelselskab, som efterhaanden har givet Stødet til flere andre. Nogle Aar senere — 1851 — foreslog han at bygge en Stenbro over Nygaardstrømmen, hvorved „Nygaardalleens Løvtro- nende Buer“ fattes i Forbindelse med Damsgaardstvejen, en Bygdevej; denne Tanke var noget dristig, thi at opføre en privat Bro for et halvhundredes Tusinde Spd. ved Aktier og paa den Side af et stort Vand, hvor hverken Postvejen eller den største Færjel gik, laa ikke nær for Haanden. Men Krohns Ide vandt dog Tilslutning, og hans funde Dømmekraft traf her det Rette; Postvejen og hele Færjelen blev 10 Aar senere henlagt netop til det Strøg, hvor Broen var, og denne blev ind- løst af det Offentlige. Aaret efter at Broen var bygget, satte Krohn sig i Spidsen for Oprettelsen af et Damp- stifts-Aktieselskab, der aabnede Fart paa Udlandet; dette Selskab var baade det første og er fremdeles det største i sit Slags her i Landet; det ejer nu 4 af

Landets største Dampstift (et 5te bygges for Tiden i England), der indbringer nogle og 30,000 Spd. aarlig. Da dette Selskab vel var kommen i Gang, satte Krohn et nyt, storartet Foretagende i Verk, nemlig Bergens mekaniske Værksted med Lørdof — anlagt 1855. Værkstedet har i de sidste Aar leveret flere Dampstift efter et nyt, kulbeparende Princip og bestjæftiger fortiden 400 Arbejdere; Lørdoffen var den første private her i Landet; den er optaget hele Aaret rundt.

Ethvert af disse Foretagender er nok til at kræve en Forretningsmands fulde Kraft, idet de skal sættes i Gang; men Krohn gjorde mere; thi han ledede dem alle frem gennem den usikre Begyndelse og gav dem en sikker Retning og varig Bestaaen — og deri ligger det bedste Vidnesbyrd om Mandens praktiske Dygtighed. Af andre, mindre Foretagender, der ogsaa er gode Vidnesbyrd om et klart Blik paa Forretningsforholdene, er følgende: i 1847 stiftede han sammen med et Par Venner en privat Diskontoforening, hvis Plads 10 Aar senere blev indtaget af Bergens Privatbank. Nogle Aar senere gav han Stødet til en privat Dampstiftsforretning paa Sognefjorden; denne Rute blev efter nogen Tid overtaget af Nordre Bergenshus Amt med Tilslud af Statskassen. For at opbygge Vaarsildfiskeriet dannede han et Aktieselskab, „Det bergenske Notelag“, men en saa usikker Bedrift var vanskelig at skjytte gennem et Selskabs Bestyrelse, og at finde dygtige Notebaser

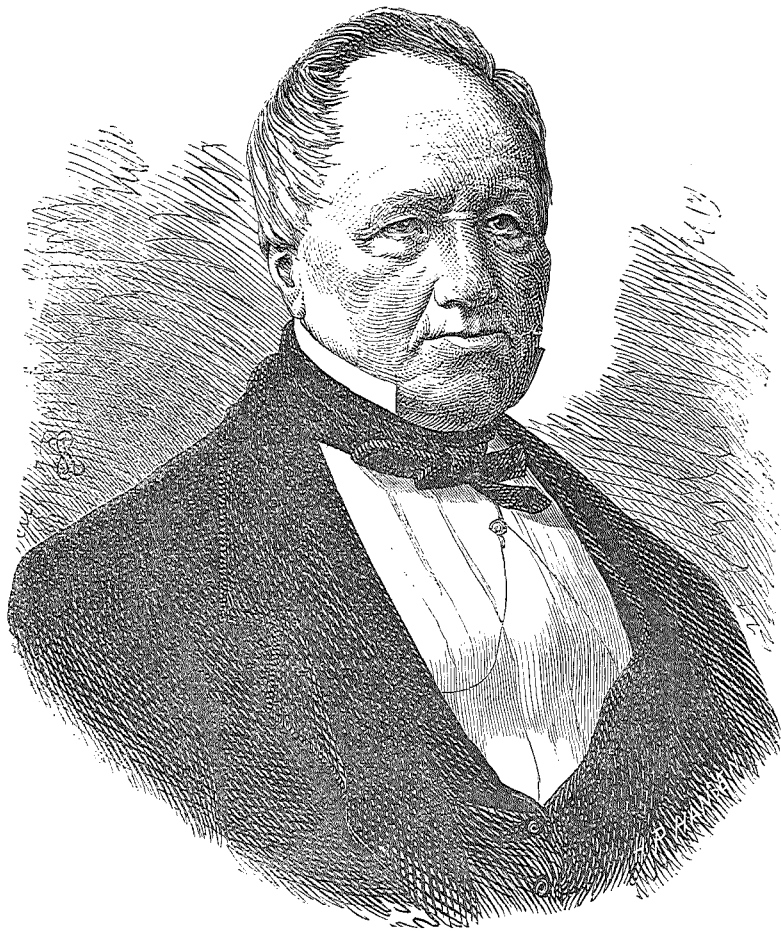
valdt vanskelig; Lykken var heller ikke Sagen gunstig, og Selskabet opløstes senere hen, efter at Ideen var bleven efterlignet af selve Fiskerne, der med Held fastede sig ind i Bedriften.

Det siger sig selv, at en saadan dygtig Forretningsmands Arbejdskraft ikke er bleven ladet ubenyttet af det Offentlige; baade Børsen og Banken har lagt Beslag paa hans Indsigt; i Formandskabet har han siddet, til Alderen gav ham en lovmæssig Fritagelsesgrund, og han gik saa over i Repræsentantskabet; han har været Suppleant til Storthingsmand, Medlem af Toldlovgivningskomiteen, Sparebanksdirektør uden Løn, Overformynder m. m.

Af mere privat Natur var hans Ansættelse som k. k. østerrigsk Konsul, Agent for de hamburgske Assurandører (i 30 Aar), Fuldmægtig for Assurandører i Dresden, Agent for „Brand- og Livsforfiktungselskabet“ Globe i London (saalænge Selskabet drev Forretninger i Bergen) og senere for et lignende Londonerselskab „Northern“, samt siden Oprettelsen af den norske Livrente-Forening i Kristiania (1843) dets bergenske Agent; desuden naturligvis en ledende Bestyrer i de Foretagender, han Tid efter anden har sat i Gang.

Konsul Michael Krohn er nu en gammel Mand, thi han er født 14 Maj 1793. I henved et halvhundredes Aar har han siddet som en virksom Handelsmand og Skibsreder i sin Faders Firma „Krohn & Co.“, der i 1829 forandredes til „Michael Krohn & Co.“ og siden 1850 indehaves af hans ældste Søn. Michael Krohns Forældre var Agent W. D. Krohn og Cecilia Margrethe, født Meyer. I 1817 giftedes han med sin nulevende Hustru Frederikke Louise Monrad, Datter af Dr. Lars Monrad og Charlotte Amalie Oppenheim, med hvem han har 6 Børn, hvoraf 3 Sønner lever — den yngste er Skuespiller Georg Krohn. Sit Guldbryllup fejrede han forrige Aar den 11te Marts, og da blev der ham megen Hædersbevisning tildelt fra de forskellige Samfundsklasser; blandt Andre hilfedes han af en Procession af Bergens mekaniske Værkstedes 400 Arbejdere, der som Brudegave sendte et stort Fotografi, i hvilket samtlige 400 var taget paa en Plade, — samt en kben Sølv-Dampstiftedel — en The- maskine. Ogsaa Arbejderforeningens Sangforening viste Hædersgubben en usædvanlig Opmærksomhed, idet den om Aftenen togede til hans Bolig og affang flere Sange og sendte en Deputation ind for ogsaa i Ord at tolke ham sin Taknemmelighed og Erkjend- lighed.

Konsul Michael Krohn har saaledes ved sin store Dygtighed og praktiske Indsigt gavnnet sin By i en sjelden

Konsul Michael Krohn.

høj Grad og han har tillige givet et storartet Exempel, der fortjener Efterlignelse. Man kan neppe ønske en By en større Lykke, end at tælle Mænd som Michael Krohn blandt sine Borgere; saadanne Mænd ere sjældne, de have derfor desto større Krav paa Anseelse.

"Marielyst."

(Af B. B.)

Silfældig havde jeg hørt, at den Folkehøjskole, som paa Grundtvigs 70aarige Fødselsdag var stiftet ved Sammenstød af en Del Venner i Nordens tre Lande, og som ligger paa Marielyst ved Kjøbenhavn, skulde for iaar atter aabnes den 5te November, endvidere at et nyt Skolehus ved den samme Lejlighed skulde indviés, at den gamle Biskop, som nu var fuldkommen helbredet, der vilde holde Abningstalen, og at nogle af de mest bekyndte Præster skulde være med, saa det Hele kunde ventes at blive en sjelden Højtidelighed. Da jeg kjendte Bestyreren, Kand. Grove, fra gamle Dage, ligesom hans Hustru, en Datter af afdøde Provst Fenger, en sjelden opløst, kraftig Kvinde, der bistaar ham i Undervisningen, saa sørgede jeg for at skaffe os Indbydelse, og den bestemte Dags Morgen toge vi afsted — i en Storm saa forferdelig, at Hesten flere Gange negtede at gaa længere, da vi kom ud paa den aabne Mo. Jeg finder nu som altid den danske Vinter skarpe end den norske. Kulden kan man klæde ude, men Vinden ikke. Naar jeg ser Bønderne komme ind paa deres Læs i en blaa Trække og et uldent Tørklæde om Halsen, klædte ganske som paa en stille, mild Vinterdag og ser dem ikke at ændre Stormen mere end Regnen, saa fatter jeg, at den bestandige Vind har en hærdeende Magt, at den er en ypperlig Kur for „nervøse Foll“ — og begynder at forstaa, hvorfor der forholdsvis var saa faa Syge i det udsatte Vinterkvarter ved Dybbølsfæstene. Hvorlænge selv en spæd Kjøbenhavner kan holde ud i bidende Vind, skjønt man ikke er vinterklædt herved efter samme Maal som vi, er mig ofte overraskende. Nu mindede Blæsten mig om, hvad jeg skulde faa at se; ligesom al aandelig Oplysning uvilkaarlig varmer, idet den oplyser, saaledes maa det især siges om den Oplysning, der bygger sine Huse ude paa de store, aabne Marker og beder Bønderne træde indenfor i Vinterkulden. Her skal du klædes op, saa du kan holde ud en Stund i Livets Storme, her kan du varme dig ved Fædrenes Arnelue, som den brænder i deres Sagn og Saga, her kan din naturlige udviklede Evne til haardfør Modstand blive en Magt, som siden kan beskytte flere end dig selv.

„Norsk Folkeblad“ skal snart faa en Fremstilling af det Omfang, Folkehøjskolefagen har taget i Danmark, hvor der allerede er over 60 saadanne og aarlig rejse sig flere. Her skal jeg kun meddele, at for det meste styres de af theologiske Kandidater af den folkefirkelige (o: Grundtvigske) Retning, oftest fattige Fugle, men med den Ild, som tænder Forstaaelse, det har vist sig. Ikke en Eneste har savnet de Penge, han skulde bruge. Bønderne have tilbørlig selv bygget Husene og bistaar Læreren bestandig. Netop for et Øjeblik siden fik jeg Underretning om en Ven, som styrer en af de største Folkehøjskoler, at han havde faaet et stort, nyt Hus op. Det var gaaet saaledes til: Af Nogle fik han Penge, Materialier fik han hos de Nærmestboende, Arbejde gratis, tilbørlig af fordums Elever, som satte en Pligt i at ofre sig til dette, og hvad der er endnu mærkeligere: en hemmelig Kjøbmandsenke kom og bad om at faa styre hans Økonomi, da hun skjønte, han ikke forstod det; hun vilde Intet have for det; „thi bedre kunde hun ikke bruge sin Tid;“ — en rig Gaardmandspige hørte ikke for dette, saa vilde hun være Pige, ogsaa uden Løn, „thi det gjaldt jo Folkehøjskolen der paa Egnen.“ Men Skolen vorede, han maatte have en Pige til, og den Bonde, han talte med om dette, sagde: „J skal saamænd tage min Datter Ane, for hun er en dygtig Pige, som J kan være tjent med, og Penge behøver hun ikke.“ Bestyreren har siden maattet tage den tredje Pige og fik hende paa samme Maade og uden selv at bede, saa nu er hele hans Husstand frivillig. Om Kvelden, naar de er færdig med sit

Arbejde, kommer Kvindfolkene ind med sit Strikketøj og hører paa Foredragene. De spise alle ved samme Bord, Lærere og Tyende og Elever, og der udvikler sig i Vinterens Løb et saadant Samliv, at der er Smerte og Graad, naar de skilles, — i hvilken Anledning jeg hørte om en Zyde, som, da han i Lighed med de Andre kom særskilt ind til Bestyreren for at tage særskilt Farvel og faa et særskilt Ord, klagede meget over, at han ikke kunde græde; her gaa de og græde Allesammen, sagde han, og jeg er vist ikke mindre rørt end de; „men a kan it.“

Disse unge Kandidater, som drage ud paa Landet og rejse Skole for de unge Bondegutter, dele deres Bilkaar, slide forfærdeligt og have saavidt Maden i Munden for det (— „thi jo billigere, jo bedre“ —) de ere rigtignok al Ære værd. Men endnu mere han, som har vaakt denne Tanke og forstaaet at begeistre Ungdommen for den, nemlig Grundtvig. Gjerningen er ikke alene stor derved, at den er ny, at den i sin Tid forudsætter nyt Syn paa Forholdene og Kraft til at bibringe Andre det; men den er især, tykkes mig, stor derved, at Maaden, hvorpaa han vilde Opdragelsesverket skulde tages, var et fuldstændigt Brud med alt Gammelt. Ikke alene dette med „det levende Ord“, at nemlig Undervisningen skulde ske gennem Foredrag, saa Bøgerne kun benyttedes til nærmere Gjennemgaaelse paa egen Haand af det Hørte, endvidere at den skulde ske i Frihed for Examen, ret af Hjertenslyst for dem, som dertil følte Trang, altsaa paa en saadan Maade, at man virkelig fik Trang, om man ikke før havde den; — men det, som jeg sætter mest Pris paa: han turde tro paa den Opdragelses Magt, som laa i vort eget Sprog, vor egen Historie, vor egen Literatur, ligesom Mythologien til Digternes Verker i Dag! Ivertimod al Slags Underviingsmaade til da turde han sige: det, som ligger os nærmest, kan naturligvis ogsaa bedst danne os; lad Bondegutterne først blive hjemmehørende i sine Forfædres og sin egen Forestillingskreds, lad dem først blive myndige Borgere i sit eget Land, — saa kan de tage Fagstudier, hvis dem saa synes, haade Skolelærerfag, Agronomfag, polytekniske Fag, ja Universitetsfag, om de vil; — thi saa have de Begreberne uddannede dertil, og det paa fædrelandsk Grund. Vil de slet ikke tage noget Fag, vel, saa have de hele Livet for sig at studere videre. Thi nu have de faaet opladte Dine for det og Lyst til at lære. De have faaet Kjærlighed til Fædrejorden og Sands for at tage sig en Opgave paa den.

Som sagt: i Danmark er der nu 60 saadanne Højskoler, det ender med, at de større Præstegjeld have hver sin, de mindre slaa sig sammen to og tre; det ender med, at her oprettes en Central-Højskole, som udvikler videre det, som læres i de forberedende. Folkehøjskolerne ere allerede komne til Norge, snart naa de ogsaa Sverige, det ender med, at ogsaa vore Lande oversaaes af deres Udsæd, saa den Tid ikke er fjern, at hvert Individ i Norden er forsynet med en Oplysning, som svarer til hans Ret og hans Pligt i et frit Samfund. Dette er de smaa Folks Opgave: at sørge for hver Enkelt, ikke glemme, ikke forspilde Nogen; de smaa Folk kunne overkomme det; de kunne danne en Folkefamilie; de store Folk have for sine store Opgavers Skyld ikke Tid og Sands for dette; de udrette store Ting i det Store; men i det Mindre gaa Millioner Sjæle tilspilde; man kan snart sagt udregne, hvormange enhver stor Kriger eller Statsstyrer bruger til at lægge ned som tilhugne Stene i den Vej, han skal rulle sin store Tanke frem paa.

Under saadanne Overvejelser vare vi rullede op mod Gaarden, hvor vi saa Bøgne holde, deriblandt flere stadsfælige, saa her var „fine Foll“ fra Byen. Den hvide Stenbygning, som dannede det nye Skolehus, laa i ret Vinkel med Bestyrerens hyggelige Bolig, og bag denne saaes flere Udhuse. Man mærkede, at dette var en Skole, som havde havt Grundfond. Ude paa Gaarden i Blæsten stod en Mængde Bønder ældre og yngre, flere Studenter og Mænd fra Byen. Nede hos Bestyreren vare Damerne, pakkede sammen i alle Husets Værelser, og neppe havde vi faaet Løjet af og hilset paa Folket, før det meldtes, at Biskoppen vilde begynde. Vi toge alle over i Skolestuen. Den var særdeles stor og høj og lys. Bænkene vare allerede fuldt besatte, Eleverne foran,

deres Fædre og andre Besøgere bag, langs Vinduerne og langs den anden Langvæg sad Damerne i dobbelt og tredobbelt Række paa Stole, det var en stor, hyggelig, hvad jeg vilde kalde „lys“ Forsamling. Den hele Væg imod os var dækket af tre uhyre Flag, det danske i Midten, det norske tilhøjre, det svenske tilvenstre, og midt under Dannebrog, frit til alle Sider, sad den gamle Biskop i en Venestol med et lidet Bord foran; han var klædt i en sort Fløjels Kuffe, der gik ham til Knæerne, det hvide Skjæg laa udover den som Sols, Ansigtet var friskt, Dine klare, skarpe, det kraftige Hoved sad lige saa stærkt paa de brede Skuldre, som da jeg saa ham sidst. Han havde baaret Modgangen og Sygdommen som en sand Kristus, derfor havde den kun været ham til Renselse og Lægedom. Der skal rejses et Stykke Vej i Verden forat finde en saadan Gubbe paa snart 85 Aar, der har arbejdet saa voldsomt alle sine Dage, og dog sidder som han her med Smil paa Læben, Fart i Øjet, og i hans Tale (som vi siden fik at høre) Fantasi, Vid, Haab, Begejstring! Man istemte strax hans Folkehøjskoleang, hvis første to dejlige Linjer udfige hele Sagen, ja, er dens Motto og Farveindskrift. Tænk Dig nu Sangen sunget paa en livlig Melodi af alle Mænd og Kvinder i udmærket Kor, saa det rungede om Dig, saa Du løftedes op med et Vingeflag i en Støve af Mod og Lys, — tænk Dig lige foran de ærlige Bondekarle, som det gjælder, og lige imod dem den Gamle, som selv muntert brummer med i en Stemning, som havde han gjort Sangen igaar, — tænk Dig det, saa kan Du læse den paa rette Maade.

Mel. Det er saa yndigt at følges ad.

Hvad Solkin er for det sorte Muld,
Er sand Oplysning for Muldets Frænde.
Langt mere værdt end det røde Guld
Det er sin Gud og sig selv at kjende;
Trods Mørkets Harmes,
:/: J Straale-Arme!:/:
Af Lys og Varme
:/: Er Lykken klar!:/:

Som Solen skinner i Foraars tid,
Og som den varmer i Sommerdage,
Al sand Oplysning er mild og blid,
Saa den vort Hjerte maa vel behage.
Trods Mørkets Harmes,
:/: J Straale-Arme!:/:
Af Lys og Varme
:/: Er Hjertensfynd!:/:

Som Urter blomstre og Kornet gror
I varme Dage og lyse Nætter,
Saa Lys-Oplysning i høje Nord
Vor Ungdom blomster og Frugt forætter.
Trods Mørkets Harmes,
:/: J Straale-Arme!:/:
Af Lys og Varme
:/: Er Frugtbarhed!:/:

Som Fuglesangen i grønne Lund,
Der lystig klinger i Vaar og Sommer,
Vort Modersmaal i vor Ungdoms Mund
Skal lystig klinge, naar Lyset kommer;
Trods Mørkets Harmes,
:/: J Straale-Arme!:/:
Af Lys og Varme
:/: Er Røsten klar!:/:

Borherre vidner, at Lys er godt,
Som Sandhed elstes, saa Lyset yndes,
Og med Borherre, som ler ad Spot,
Skal Været lykkes, som her begyndes;
I Gyldekarne
:/: Et Lys og Varme!:/:
Med Straale-Arme
:/: For Styret faae!:/:

Derpaa rejste Grundtvig sig og med stærk, tydelig Stemme, til det Sidste upvækket, talte han staaende og i tre Kvarter over det Emne, som her forelaa: Folkeoplysningen. Alt gjengive hans Tale skal jeg ikke forsøge paa, ligesom dette altid vil være vanskeligt med Grundtvigs Taler, saafom hans Tankegang er storlaaet antydende, mere end udført, og skjønt den i hvert Ord søkner ind under samme Emne, er den dog inden dette baade springende og vidtfarende. Han fik uvilkaarligt Billedet af en stor, tung Sædemaskine, saadanne som bruges paa de uhyre Jorder i de frugtbare

Lande. Eller han er som de store Stæder i Landdelen, der drager sammen, forat de mindre kunne sprede det videre blandt Befolkningen. Det er massagtigt, det maa siden renses og udarbejdes. Mere og mere klart er det blevet mig, at først nu begynder de store Virkninger af hans Arbejde. I mere end femti Aar har han været et Tegnetil Strid og Modsigelse, endnu for ti Aar siden kunde man saaat sige ikke tale om Grundtvig i godt Selvfab herne; men nu tale alle om ham, og Ingen uden mere eller mindre Forstaaelse: Man har i det Politiske gennemgaaet de tykke Kriser, i det Religiøse de Kiertegaardske Kriser, og man er fra begge komne hid, fordi han sidder med alt Sit paa den brede, funde, folkelige Bund og gjør det menneskeligt og muligt. Nu arbejder Rasmus Nielsen for ham; thi hver Tale af Rasmus Nielsen ryfter Frugter ned i Skjødets paa Grundtvig. Hele den nyjødte nordiske Literatur arbejder i Udvikling af Folkeejendommeligheden og derved Grundtvig lige i Hænderne; — Begivenhederne selv gjøre det Samme; thi disse have rigtignok nu lært os at ty tilbage til vort Jnderste, baade som Mennesker og Folk, og da er man, religiøst som politisk, hvor han vil. Lad dem bare flaaes og brydes med ham, — desto bedre forberedt drager det Hele engang over til ham. Lad dem bare rette Fjæl deri og harnes, til de ere rettede, — desto tydeligere bliver det, at han har sat alle i Arbejde med som mod, og større Forjættelse om, at det vil gaa, kan han ikke faa. I samme Mon den religiøse Sands bliver en Levende Folkesag, i samme Mon er han med; men det forstaaer sig, den maa blive norsk i Norge, som den er dansk i Danmark, ethvert Menneske har sin religiøse Form, ethvert Folk har ogsaa sin, og man skal ikke være stort fjendt hjemme forat vide, at vi endnu ikke har vor, skjønt nu er Trangen kommen! (Forts.)

Om Forslaget til en ny Foreningsakt.

Af B. Duncker.

VI.

Den vigtigste og betydningsfuldeste Del af det nye Udkast er dets Bestemmelse om det unionelle Statsraad. Den gjældende Rigsakt kjender intet saadant for sig selv organiseret Statsraad, det skulde da være det overordentlige Statsraad, hvori Beslutning fattes om Krig, men siger i § 5, at naar i det svenske Statsraad forhandles Gjenstande, der angaae begge Riger, skulde den norske Statsminister og de tvende Statsraader, der følge Kongen, deri have Sæde og Stemme, og at, naar i det norske Statsraad forhandles Gjenstande, som angaae begge Riger, skulde tre Medlemmer af det svenske Statsraad ogsaa der have Sæde og Stemme.

Hvilke de Sager skulde være, der angik begge Riger, har fra først af været en Gaade, med hvis Løsning Juristerne og Statsmændene hidtil uden Held have brudt sine Hoveder. Man tabte fra først af den rette Traad, og man har ikke senere fundet den.

Der er kun en eneste Gjenstand, saaledes har man forklaret Sagen i Lærebøger og Statskrifter, som Rigsakten med ligefremme Ord gjør til fælles for begge Riger, og det er Krig, men da Rigsakten i § 4 indeholder udtømmende og selvstændig Forskrift om, hvorledes det Statsraad skal være sammensat, hvori Kongen fatter Beslutning om Krig, saa er det ikke saadanne Beslutninger, hvortil der sigtes i § 5. Da der nu ingen andre Sager findes, der angaae begge Riger, uden de diplomatiske Sager, der ikke behandles i Statsraad, saa maa man enten ansee hele § 5 for ufkreven eller antage, at der ved en Sag, som angaaer begge Riger, kan forstaaes en Sag angaaende hvilken som helst Gjenstand, naar den af en eller anden Grund kan have Interesse for det andet Rige eller for flere eller færre af dets Indvaanere. Dette er de Resultat, hvortil man fra svensk Side er kommen, medens den norske Regjering har paa- staaet, at kun de Sager kunne siges at angaae begge Riger, hvori den af Kongen i Statsraadet fattede Beslutning umiddelbart er gjældende for begge Riger. Men det norske Statsraad har dog hidtil ikke fastholdt den Følgesætning, hvortil dets

Dpfatning maatte lede, nemlig at der udenfor de udenrigske Sager ingen findes, der angaae begge Riger, og at altsaa sammensat Statsraad aldrig skulde holdes i Sager, der angaae Rigerne indre Styrelse.

Ved den fra svensk Side opstillede Fortolkning har man efter vor Mening gjort Rigsakten og den norske Grundlov, af hvilken den er udfikreven, storlig Uret. Rigsaktens § 4 gjør ikke alene Krig til fælles for begge Riger, men siger, at Kongen, d. e. i Rigsaktens Mund Unionskongen som saadan, ikke alene har Ret til at begynde Krig, men ogsaa til at slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter. Efter saaledes at have opregnet Gjenstandene for Fællesskabet mellem Rigerne eller de Sager, som herefter skulde angaae begge Riger, giver samme § 4 særlig Bestemmelse om, hvorledes det Statsraad skal være sammensat, hvori Unionskongen som saadan fatter Beslutning om Krig. Den følgende § 5 fortsætter Tankeudviklingen og giver nærmere Bestemmelser om, hvorledes det Statsraad skal være sammensat, hvori Kongen fatter Beslutning om nogen af de øvrige Sager, som efter den foregaaende § 4 ere fælles for begge Riger, nemlig Fredsslutninger, Indgaaelse og Ophævelse af Forbund, Uffendelse og Modtagelse af Gesandter. Altsaa § 4 bestemmer, hvorledes Unionen skal beslutte Krig, § 5 hvorledes den skal slutte Fred med fremmede Magter, og hvorledes den skal fatte Beslutninger om Fredens Berigtigelse gennem Forbund og Overenskomster, saavel som ved Udvegling af Sendebud. Paa denne Maade bliver der Sammenhæng og fuld Mening i baade § 4 og § 5, og Rigsakten har da givet de nødvendige Regler, som dens Forskrifter fordrede, og uden hvilke disse ikke kunde sættes igjennem, medens man ved enhver anden Fortolkning besklyder Rigsakten for den Daarfab, som man dog burde ansee for umulig, at have anordnet Fællesskab imellem Rigerne i Henseende til Krig, Fred, Forbund med fremmede Magter, Gesandtskaber til og fra disse, eller med et Ord alt Forhold til fremmede Magter, og derefter at have foreskrevet, hvorledes det ene førstnævnte af disse Fællesanliggender skal besluttes, men saa have forglemt eller af Modvillighed undladt at utjøre den paabegyndte Anordning ved ogsaa at sige, hvorledes det fredelige Forhold til Udlandet skal ordnes gennem Foranstaltninger, der ere fælles for begge Riger, en Undblæelse, hvoraf jo den logiske Følge skulde være bleven den, at Fællesskabet i Henseende til Fredens Gjæringer ligeoverfor Udlandet slet ikke var kommet istand, efterdi det til Tilvejebringelsen af dette Fællesskab var ligeaa nødvendigt at foreskrive, hvorledes eller ved hvilke Midler og paa hvad Maade det skulde kunne holdes vedlige, som at selve Fællesskabet skulde være.

Altsaa lige som § 4 handler om Sammensætningen af det Statsraad, hvori Unionskongen beslutter Krig, saa handler § 5 om Sammensætningen af det Statsraad, hvori Unionskongen som saadan fatter Beslutninger om det fredelige Forhold til fremmede Magter. Begge disse Paragrafer foreskrive altsaa i Forening, at de udenrigske Anliggender skulde være fælles for begge Riger, at følgerig ogsaa det Regjeringsdepartement, hvori disse Sager forberedes til Foredrag for Kongen, skal være fælles for begge Riger, og at det Statsraad, hvor Foredraget for Kongen stæer, skal være sammensat af begge Rigers Statsraad paa den Maade, som § 4 bestemmer om Krigsbeslutning og § 5 om Beslutninger i Fredens Anliggender.

Paa denne Maade forstaaet bliver Rigsakten en forstandig Statsakt, idet den siger rent og bestemt, hvad der skal være fælles, og hvorledes Fællesskabet skal blive til og bringes til Udførelse. Den taler da ikke om Sager, der angaae begge Riger uden efter nøjagtig at have bestemt, hvilke disse Sager skulde være. Den anordner da ikke et Fællesskab mellem Rigerne, hvis Indhold og Grændser ikke engang antydes, men om hvilket Rigerne Statsmagter først maatte blive enige, forinden Rigsakten forsaavidt kunde træde i Kraft, hvilket var det samme som, at der først maatte sluttet en ny Rigsakt, forinden Rigsakten kunde blive nogen gjældende Akt for Rigerne. Den giver da Regler, som virkelig kunne forene Rigerne, medens den i modsat Fald vilde givet en Regel, der ikke kunde andet end gjøre Foreningens Iværksættelse umulig, naar ikke baade Viljen til at holde

sammen, Forsigtigheden og Maadeholdet fra begge Sider var større, end det skulde synes muligt mellem to Folk, som i tre Aarhundreder ikke havde mødt hinanden uden med Sværd i Haand.

Efter denne Dpfattelse af Rigsakten, som er udførlig udvillet i den norske Regjerings Indstilling af 21 Oktober og 14 Decbr. 1861, er der intet Fællesskab mellem Rigerne uden mod Udlandet, og ingen Sager, der angaae begge Riger, uden de, der angaae Forholdet til Udlandet.

Der er imidlertid ved den her opstillede Fortolkning nogle Vanskeligheder, som ere Aarsag i, at den ikke hidtil har vundet Indgang i Rigerne Statsret.

Den første Vanskelighed er den, at Sveriges Regjeringsform i § 11 bestemmer, at ministerielle Sager, „hvorefter forstaaes alle de, som angaae Rigerets Forhold til fremmede Magter“ foredrages for Kongen af Udenrigsministeren i Overvær af et andet Medlem af Statsraadet. Disse Sager komme altsaa ikke i det svenske Statsraad, og da Rigsaktens § 5 kun siger, at „naar i det svenske Statsraad forhandles Sager, der angaae begge Riger“ skulde de tre norske Medlemmer deri have Sæde, saa kommer dette altsaa ikke til at finde Anvendelse paa de ministerielle eller diplomatiske Sager. Det hjælper ikke herimod, at det bevislig fra Norges Storthings Side med Grundlovens § 38, hvoraf Rigsaktens § 5 er udfikreven, var Meningen, at de diplomatiske Sager skulde gaae ind under dens Bestemmelse, thi Virkningen af denne Fjeltagelse i Henseende til diplomatiske Sagers Behandling efter Sveriges Regjeringsform var dog den, at hverken Grundlovens § 38 eller Rigsaktens § 5 kom til at bestemme, at de diplomatiske Sager for begge Riger underet skulde behandles i combineret eller sammensat Statsraad.

Men af den uheldige Omstændighed, at de diplomatiske Sager mod det norske Storthings Hensigt og Mening ikke ere komne ind under Regelen i Rigsaktens § 5, flyder ikke, at det samme ogsaa skulde være Tilfældet med de øvrige Sager, som nævnes i Rigsaktens § 4 ved Siden af Krig, nemlig de, der angaae Afslutning af Fred, Indgaaelse og Ophævelse af Forbund, ja vi indsee ikke engang Nødvendigheden af, at det at sende og modtage Gesandter skulde ansees undtaget fra at gaae ind under Forskriften i § 5, og derimod alene at kunne behandles efter Reglen i den svenske Regjeringsforms § 11 om Rigerets Forhold til fremmede Magter. Imidlertid maa det indrømmes, at saalænge Gesandter befkiffes og erkjendes i saakaldt ministerielt Statsraad, eller med andre Ord af Kongen i Overvær alene af Udenrigsministeren og et andet Medlem af det svenske Statsraad, saa faaer Forskriften i Rigsaktens § 5 ikke Anvendelse paa den Art af Sager, der i § 4 nævnes som den sidste Klasse af Sager, der ved Unionen ere bleve fælles for begge Riger.

Men deraf at slutte, at Rigsaktens § 5 heller ikke skulde være anvendelig paa de tidligere i § 4 nævnte Sager, Afslutning af Fred og Indgaaelse og Ophævelse af Forbund, det er aldeles umuligt, efter som ingen af disse Sager hører til de saakaldte ministerielle, men saaledes som tidligere bemærket, idetmindste naar de ere af Vigtighed for Rigerne, altid behandles i samlet svensk Statsraad, hvilket altsaa efter 1815 altid skulde have været svensk-norsk Statsraad, skjønt der hengik over 20 Aar, inden saadant ved kongelig Resolution blev bestemt.

En anden Vanskelighed kunde synes at opstaae af det Tillæg, som Grundlovens § 38 ved sin Optagelse i Rigsakten fik af Sveriges Rigsdag om, at naar for Kongen i norsk Statsraad Sager foretages, der angaae begge Riger, skulde ogsaa tre Medlemmer af det svenske Statsraad der have Sæde og Stemme. Disse Sager, kan man sige, der skulde behandles i norsk sammensat Statsraad, kunne ikke være af samme Art, som de, vi have omtalt som eneste Gjenstand for Behandling i svensk sammensat Statsraad. Thi naar begge Riger skulde danne en Enhed ligeoverfor Udlandet, og begge Rigers udenlandske Anliggender skulde varetages af den fælles Udenrigsminister og gennem det fælles Udenrigsdepartement, der dog skulde vedblive at henhøre under det svenske Statsraad, saa kan ingen Fredsslutning, intet Forbund eller Handelstraktat med en fremmed Stat indgaaes eller stadfæstes i norsk Statsraad med Forbigaaelse af det svenske Udenrigs-

departement og den svenske Udenrigsminister. De Sager, der skulle behandles i norsk sammensat Statsraad som angaaende begge Riger, maae altsaa ikke vedkomme Forholdet til Udlandet, men alene Forholdet til Sverige, og saaledes maa ogsaa i svensk sammensat Statsraad, foruden de Sager, der angaae Forholdet til Udlandet, tillige kunne behandles Sager, der uden at angaae Udlandet, dog ogsaa angaae Norge, eller med andre Ord, der maa være Sager, der angaae begge Riger og som saadanne skulle behandles i sammensat være sig svensk eller norsk Statsraad, uagtet de ikke vedkomme Forholdet til Udlandet eller det, om hvis Fællesskab Foreningen med Sverige gennem Rigsakten er indgaaet.

Vi ville ikke modsigge, at alt dette virkelig synes at ligge i Rigsaktens Bestemmelser, naar de sees fra det Synspunkt, hvorfra man nu i begge Riger har vænnet sig til at betragte dem, efterat Unionen allerede var sat i Værk saaledes, at Sverige alene havde overtaget Besørgelsen af de udenlandske Anliggender i det hele. Naar saaledes de udenlandske Anliggender ikke rammedes af § 5, uden fordi de efter sit Begreb ikke gik ind under Benævnelsen fælles Sager eller Sager, der angaae begge Riger, men ikke fordi de ved § 4 vare gjorte til fælles Sager, saa bleve de udenrigske Sager nødvendigvis at betragte som svenske Sager, der hørte hjemme i det svenske Statsraad og det svenske Udenrigsdepartement, saaledes aldrig kunde komme til Behandling i norsk Statsraad og det ligesaa lidt med som uden tilfaldte svenske Statsraader.

Men ganske anderledes turde Sagen stille sig, naar man betragter Spørgsmaalet ikke fra vort nuværende Synspunkt, der ligger et halvt Aarhundrede fjernet fra det Synspunkt, fra hvilket det blev betragtet ved Rigsaktens Indgaaelse, men stiller sig i det norske Storhings og den svenske Rigsdags Sted i 1815 og forestiller sig, at Unionen kun skulde besluttes, men endnu ikke var sat i Udøvelse, og at man altsaa ingen Pragis, ingen Fortid havde til Vejledning, men alene Rigsaktens egen Text med den svenske Rigsdags Erkjendelse af en fuldkommen Ligeberettigelse mellem begge Riger. Betragter man Sagen fra dette Standpunkt, saa vil man komme til et helt andet Resultat.

Her maae vi indtil Videre standse med vore Bemærkninger. De Undersøgelser, vi have at anfille angaaende det foreslaaede unionelle Statsraad og dets Myndighed med hvad dermed staaer i Forbindelse, ere saa dybtgaaende, saa vidløftige og dog saa nøje sammenhængende, at vor Behandling af denne Materie ikke taaler den Udskyning, som Folkebladets Vilkaar gjøre nødvendig.

Og selv om Bladet kunde optage saa store Partier samlede, som Gjenstanden og Behandlingsmaaden maatte fordrer, saa frygte vi dog for, at Indholdet, hvad den oven meddelte Artikel ogsaa allerede turde have vist, vilde blive for tungt for Flerheden af Bladets Læsere. Thi de statsretlige Undersøgelser og den Gransking af Statsakterne, som vi maae anfille, lade sig ikke holde i den lette Stil, som er nødvendig, dersom Flerheden af Bladets Læsere skal kunne følge med i de dybtgaaende Undersøgelser af de fineste og mest indviklede statsretlige Spørgsmaal, som den videre Behandling af Materien om det unionelle Statsraad gjør nødvendig. Denne Udvikling maae vi derfor forbeholde det selvstændige Skrift, som vi have under Arbejde, og som om føje Tid vil udkomme paa den Gyldenbalke Boghandels Forlag i Kjøbenhavn som 2den Del af vort tidligere paa samme Forlag udkomne Skrift „Om Revision af Foreningsakten mellem Sverige og Norge“. Derimod skulle vi, saasnart vort Arbejde er frede-

det gaar ikke fort med at reformere Tyrkerne. De haaber alt anstrengende Arbejde, og deres daglige Liv gaar hen i dorfsk Sløvhed; deres kjæreste Tidssfordriv synes ikke at være Andet end at røge Tobak og drikke Kaffe. Man ser derfor i Konstantinopel og andre tyrkiske Byer en Masse smaa Kaffeuse, hvis Indre er saaledes, som vort Billede viser. I disse Kaffeuse nyder de i lange Drag sit døsiges Livs bedste Lykke. Ganske forskjellig er disse Kaffeuse fra de almindelige europæiske, hvor et raffet, bevæget, ofte støjende Liv hersker. De tyrkiske Kaffeuses Gæster lejer sig i aabne Gallerier for at hyles af det friske Luftdrag; med Venene overfors læner de sig tilbage paa bløde Divaner — smøgende af de lange Tyrkepiber og hensynker saa i en mat Døs, imedens de af og til nipper til den stærke, sorte Drik, som under Navn af Mokkaffe serveres dem i smaa Porcelainskopper eller Glas.

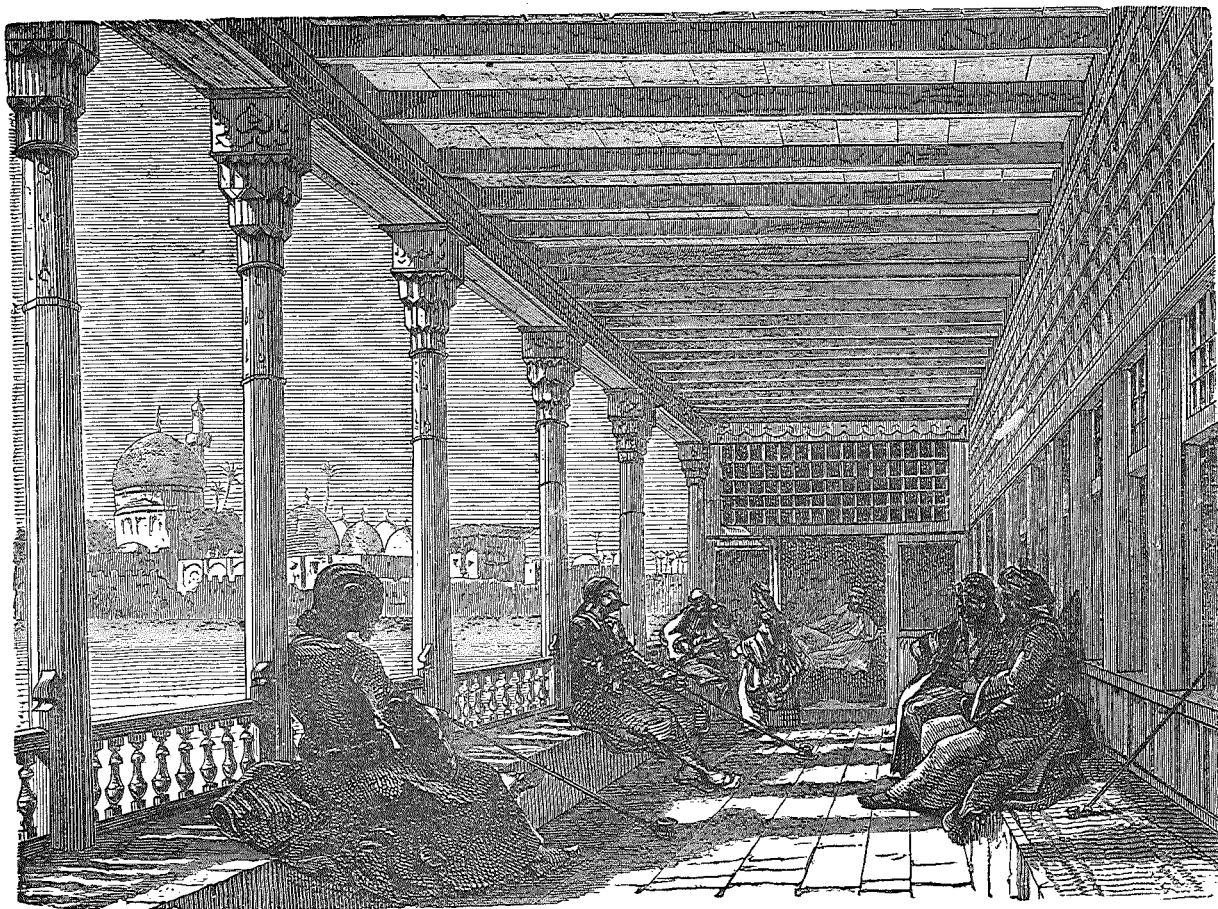
All Opvartning gaar tykt og stille for sig, Tjenerne tøfler afsted i sine vide Benklæder og brogede Dragt, og Gæsterne modtager med Tausked og et stumt Nik, hvad der efter Forlangende gives dem. Der huler en døsig No over den hele Forsamling, der tillige har en vis Ærværdighed ved sig; de store Turbaner paa Hovedet og de foldrige Klæder synes ogsaa at forbyde enhver raffet Bevægelse og derimod kræve en afmaalt, rolig Gang — Tyrkerne gaar derfor ogsaa jevnlig i smaa Tøfler. En Europæer føler strax ved sin Indtrædelse, at han her er kommen paa en gal Hylde, og søger at gjøre sit Besøg saa kort som muligt, dersom han ikke netop har til Hensigt at betragte disse mærkelige Steder.

Det dorfske, slappe Levesæt synes at have

udmarvet det hele Folks Livskraft og gjort dem uduelige til al større Gjerning; et Folk, der ikke vil arbejde, men kun nyde, har snart udelevet. I lang Tid har derfor Tyrkiet været kaldt Europas syge Mand — og dets Liv har kun været opholdt gennem Kraftanstrengelser af de Magter, hvis Interesser ligger i, at Riget ikke gaar til Grunde. Nu i disse sidste Tider har Folket under Opstanden paa Kreta aabenbaret sin opløste og kraftløse Tilstand; uagtet sin overvældende materielle Styrke har Tyrkerne endnu ikke kunnet tue det lille, men raske og tappert kæmpende kristne Folkesæd.

De sidste Begivenheder.

Der har nylig i det præsidentale Deputeretkammer fundet en temmelig voldsom Brydning Sted, som kaster et ejendommeligt Lys paa Partistillingen inden Kammeret og paa Regjeringens Forhold til de forskjellige Partier. Hvad der gav Anledning til denne Brydning, var et af Regje-

Et tyrkisk Kaffehus.

saa langt frem, at det bliver os muligt, meddele i nærværende Blad de enkelte Afsnit af de følgende Undersøgelser, som vi finde dertil egnede, og derhos maae ogsaa korte Uddrag af de øvrige Dele af Hovedskriftet.

Et tyrkisk Kaffehus.

Det Folkeslag, der i 1453 erobrede Konstantinopel og fra den Tid satte sig fast i Europas sydlige Hjørne, har ikke alene i Religion og Klædedragt, men ogsaa i Levemaade, Næringsdrift og Tænkesæt staaet skarpt affondret fra det øvrige Europa. Til Forandringer mærkes lidet eller intet, og med den bedste Vilje er det Tyrkerne en halv Umulighed at kunne følge den øvrige Mennekeheds Udvikling. I Sommer foretog den tyrkiske Sultan en Rejse til England og Frankrig, han kom hjem med Hovedet fuldt af Reformers og Forbringere, han i alle Retninger vilde foretage; men

ringen fremsat Forslag om at bevilge Provindsen (forhen Kongeriget) Hannover et Fond saa stort, at Provindsstyrelsen eller Provindsraadet kunde raade over en aarlig Sum af 550,000 Thaler. Dette Forslag syntes at stemme med Billighedens Krav, ligesom det ogsaa var i Overensstemmelse med høitidelige Løfter, som den prøjsiske Konge havde givet Hannoveranerne. Man har regnet ud, at den prøjsiske Statskasse ved Hannovers Indlemmelse kom i Besiddelse af Ejendomme og Værdier til et samlet Vælg af 95 Millioner Thaler. Naar herfra fradrages den hannoverske Statsgjæld, 41 Mill., og 16 Mill., der ere bevilgede til den fordrevne Konge, bliver der dog ikke mindre end 38 Mill. tilbage, og det var altsaa klart, at, om end de 13 Mill. bevilges, som udgjorde det forlangte Provindsfond, vilde den prøjsiske Statskasse fremdeles have Fordelen paa sin Side, for ikke at tale om, at Hannoveranerne nu maa betale meget højere Skatter end tidligere. Regjeringens Forslag havde saaledes de bedste Grunde for sig; ikke desto mindre spjødte det paa en heftig Modstand i Kammeret, og, hvad der er det allerforunderligste, denne Modstand kom fornemmelig fra Medlemmerne af Junkerpartiet, der hidtil have fulgt Grev Bismarck gennem Lykt og Lyndt. En af de konservative Repræsentanter (Kardorff) fremsatte et Ændringsforslag, der gik ud paa at give Hannover et fast, aarligt Tilskud af Statskassen paa 1/3 Mill., men derimod intet eget Fond; en anden konservativ (Dieß) foreslog, at den halve Million skulde bevilges for iaar som en overordentlig Udgift, og at Regjeringen til næste Aar skulde komme med en almindelig Plan for lignende Tilskud til de andre Landsdele. Forhandlingerne om disse Forslag varede i tre Dage og førtes med en mærkelig Hidsighed fra alle Sider. Udfaldet blev, at Dieß's Forslag forkastedes, medens Kardorff's vedtoges med 197 Stemmer imod 192. Det var forsaavidt en Sejr for Regjeringen, som denne havde erklæret, at den kunde gaa ind paa det sidstnævnte Ændringsforslag, medens den paa det bestemteste modsatte sig det første. Men Sejren var af en saadan Beskaffenhed og blev vunden ved saadanne Midler, at Regjeringen ikke har megen Grund til at ønske sig tillykke. For det første var der, som man ser, næsten ligemange Stemmer for og imod Kardorff's Ændringsforslag; for det andet var der en overmaade stærk

Minoritet (166 Stemmer) mod den hele Bevilling endog i den af Kardorff foreslaede forandrede Form, og for det tredje var der en endnu stærkere Minoritet (175 Stemmer) for Dieß's Forslag, som Regjeringen havde udtalt sig paa det allerbestemteste imod. Saagodt som hele det konservative Parti stod imod Regjeringen og viste en ganske usædvanlig Haardtænkthed. Det nyttede ikke, at Bismarck baade offentlig og privat truede med, at han vilde tage sin Afsted, saafremt han ikke fik sin Vilje igennem, eller at han vilde gaa over til det saakaldte national-liberale Parti, og svigte sine gamle Venner, Junkerne, ligesom de havde svigtet ham. Man maatte omsider gribe til at bruge Kongens personlige Indflydelse, og det skulde ogsaa have været denne, som omsider frelsede Regjeringen fra at lide et fuldkomment Nederlag, idet flere af Junkerpartiet, der som Hofembedsmænd staa i umiddelbar Afhængighed af Hoffet, bleve bevægede til at udeblive ved den endelige Afstemning. Videre kunde man ikke komme endog med disse Underdanige; de vare ikke at formaa til at stemme for Forslaget.

Det er ikke saa grejt at se, hvad der har været Grunden til en saa paafaldende Holdning fra Junkernes Side. I selve Forslaget synes der ikke at være Noget, som kunde vække deres Uvilje; man skulde tværtimod have ventet, at det netop hos dem vilde have fundet den varmeste Understøttelse. Man skulde have ventet, at de konservative med Glæde vilde have givet sit Bifald til en Forholdsregel, der gjør Hannovers Indlemmelse i den prøjsiske Stat mere

lempelig og slutter sig til det tidligere Bestaaende, som de jo altid holde paa. De viste sig ogsaa meget ivrige, da Talen var om at bevilge den fordrevne Konge en Erstatning, og det er fra deres Meningsfæller i Hannover, at Fordringen om et særskilt Fond oprindelig udgik. Det rimeligste synes at være, at det er en gammel Misstemning, som her er kommet til Udbrud. Grev Bismarck er en „praktisk Politiker“, som ikke lader sig genere af almindelige Grundsatninger eller Systemer, naar det gjælder at opnaa en Magtudvidelse. Han har, for at vinde Stemningen i de nyhvervede Lande, ikke taget i Betænkning at vise sig meget imødekommende ligeoverfor det liberale Parti, medens de prøjsiske Junkere har villet, at han overalt kun skulde støtte sig til deres Meningsfæller. De have nu grebet Lejligheden til at vise ham, at deres Tjællighed har en Grændse, og at der er et Punkt, udover hvilket de ikke ville følge ham. Bismarck har paa sin Side givet dem at forstå, at han ikke trænger til dem, og at han mener at kunne regjere ligesaagodt ved det saakaldte national-liberale Partis Hjælp som ved deres. Der er vistnok heller intet til Hinder herfor. Saavel det liberale som det konservative Parti har efter Slaget ved Sadowa bragt sig i en mere og mere skjæv Stilling. De konservative have rolig seet paa, at Tyrster af Guds Naade ere blevne forjagede fra sine Throner; de Liberale have præbiket Erobringsretten; begge Partier have i den Grad brudt med sine Principer, at de

Landdag ikke med et Ord, medens de bringe vidtløftige Beretninger om, hvad der foregaar i det wienste Rigssaad. Om Prøjsen faar Publikum intet at høre, uden naar der er Tale om Hungerenspøden i Østprøjsen eller om nye Skattepaalæg. Navnlige udmærker de kirkelige Smaablade sig ved sit bitre Sprog imod Prøjsen. Et af disse beviser i en længere Artikel, at Prøjsens Politik staar i Strid med Guds Ord og nødvendigheds maa faa sin Straf; i et andet betegnes Grev Bismarck endog ligefrem som „en Røver“ og hans Verk som „Løgn og Bedrag“, medens de affatte Tyrster af Hannover, Hessen og Nassau kaldes Martyrer for den gode Sag.

Man ser, at der fremdeles behøves Bajonetter for at vække den tydske Enhedsfølelse hos Sachserne, og Korrespondenten til det prøjsiske Blad slutter ogsaa med en Paamindelse i denne Retning.

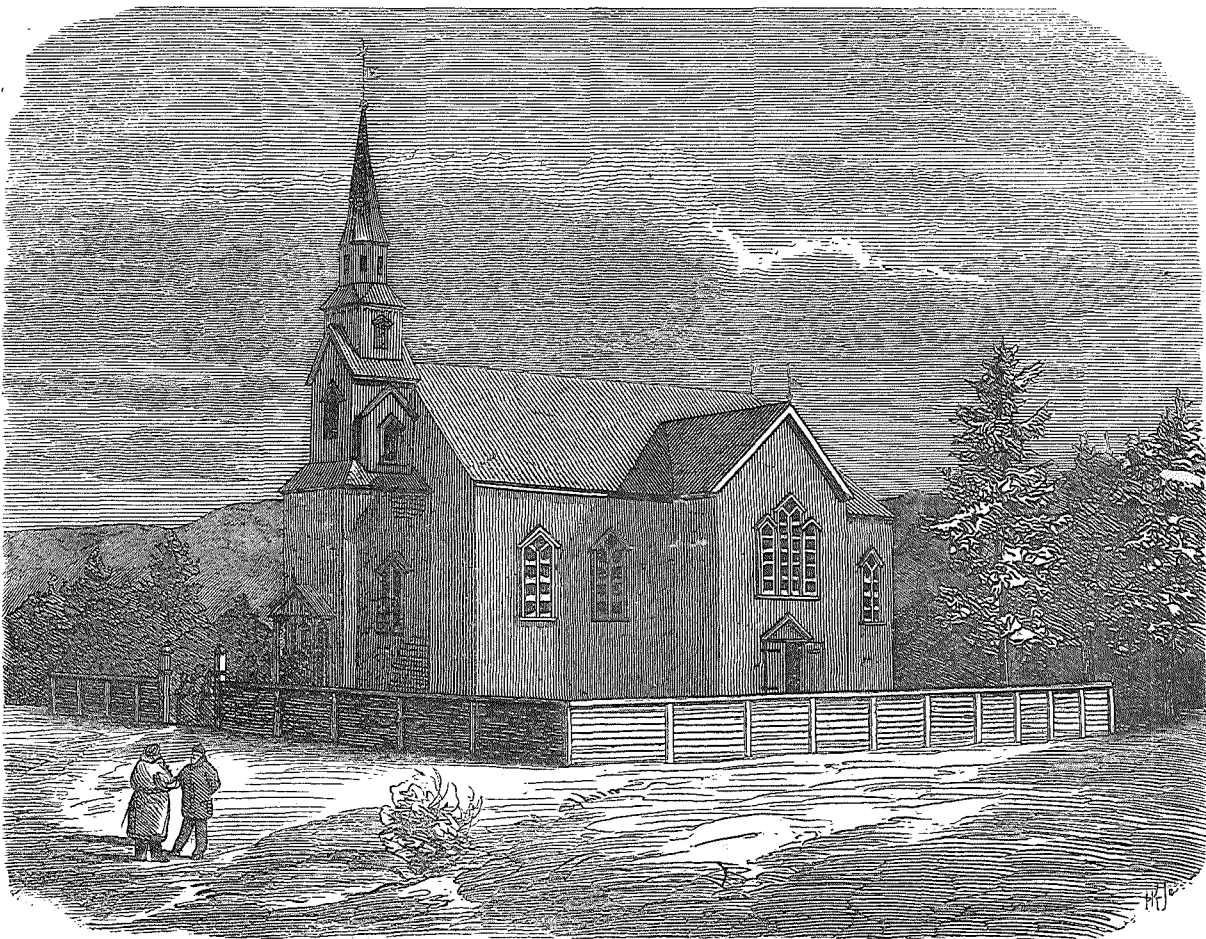
Kristiania.

Den 29 Februar 1868.

Om Hindringer og Betingelser for det aandelige Liv i Nutiden af N. Nielsen.

Profesor N. Nielsens Lære om Tro og Viden af Dr. P. S. W. Heegaard.

Det vil erindres af tidligere Fremstillinger, at det Egenommelige i Prof. Nielsens Lære er udtrykt i den Sætning, at Tro og Viden er ikke alene modsatte, men aldeles adskilte Ting, som aldrig kan komme i Berørelse med hinanden, aldrig støtte hinanden og aldrig staae hinanden; Tro og Viden har hver sit Udgangspunkt og gaar hver sine Veje. Dette var altsaa ogsaa Hovedtanken i de fjernt forelæsnings, Professorens ihøst holdt ved vort Universitet, og som nu er udkomne som en Bog, „tilregnet med dyb Erkendtlighed hans norske Tilhørere og Tilhørere“, — en kjær Gave for de Mange, hvem disse Forelæsninger saa høitlig interesserede. Nu er det imidlertid saa, at hin anførte Hovedsætning i N. Nielsens Lære netop er den, som ogsaa drages i Tvivl. Man siger da, at vel er Billedet, som svarer til Troen, og Tankelivet, som svarer til Viden, modsatte Ting, men dog ikke aldeles adskilte fra hinanden; vel kan det ene være til en vis Tid mere virksomt end det

No Kirke i Ørkedalen (Text under Nyheder).

kunne betragtes som omtrent lige brugbare Redskaber i en „praktisk Politikers“ Haand.

Bismarck har isørigt faaet Tjensledighed for nogen Tid, og da dette skede umiddelbart efter Striden i Deputeretkammeret om det hannoverske Fond, laa det nær at sætte disse to Begivenheder i Forbindelse med hinanden. Det heder dog nu, at det udelukkende er Sundhedshensyn, som har bevæget ham til at tage Orlov. Han har havt et stort Arbejde, og det lader til, at det Største endnu staar tilbage. Efterretningerne om den indre Befæstelse af det tydske-prøjsiske Enhedsverk lyde nemlig fremdeles høit ugunstige.

Det fordrevne hannoverske Kongepar har fornødig fejret sit Epløbryllup; i denne Anledning samlede en stor Mængde Hannoveranere af alle Samfundsklasser sig i Wien, hvor de bragte deres tidligere Herster den mest begejstrede Hyldest, og Kongen udtalte selv i en Skaaltale sit store Haab om atter at vende tilbage til sit Land som „fri Konge“. — I en Korrespondence til et prøjsisk Blad anføres en Række Kjendsgjerninger, som vise, hvor stærkt den mod Prøjsesherredømmet fiendtlige Stemning i Sachsen er kommet til syne, efterat den prøjsiske Regjering har været saa usørgtig at drage sine Garnisoner ud af dette Land. Et sachsiske Regjeringsblad kommer med Ytringer, som at man heller maatte ønske de røde Republikanere end Prøjsens Tilhængere i Spidsen for Statsstyrelsen. I de fleste sachsiske Blade omtales Forhandlingerne i den prøjsiske

andet, men der turde dog neppe være nogen Tænkning, som ikke stod under Indflydelse af Viljen, og neppe nogen Vilje, som ikke stod under Indflydelse af Tænkningen, og — da Noget maa være Midtpunktet, — saa sættes dette i Viljen. Dette er i Grunden Hovedindholdet af alle de Indvendinger, som har været gjorte imod N. Nielsens, foruden at Modstanderne søger at paavise Misforståelser i hans Lære. Det Samme er nu gjentaget af Dr. Heegaard i ovennævnte lille Bog, som ogsaa vækker nogen Opsigt derved, at Forfatteren tidligere var en ivrig Tilhænger af N. Nielsen. Det Samme var ogsaa Kjernen i den „Epilog til N. Nielsens Forelæsninger“, der gik igennem 10 Numere af Morgenbladet. Paa denne giver Prof. Nielsen et kort Svar i en „Efterkrift“ til sin Bog, men hvorvel han her paapeger endel formentlige Misforståelser hos Epilogens Forfatter, saa maa han dog snarest siges at have slaact det Hele hen i Spøg, — en Spøg, der — selv af Rasmus Nielsen at være — er ualmindelig lystig.

I samme Efterkrift bliver der ogsaa taget Hensyn til en anden Bemærkning, fremkommen her i Landet, en Ytring, nemlig af Prof. Caspari i et Foredrag, trykt i Luthersk Kirketidende og optagen i Aftenbladet, hvori Prof. „paa Grund af Anstuelser og Tanker, som i den senere Tid efterhaanden have begyndt at røre sig og gjøre sig gjældende iblandt os“ finder det fornødent at befæste sig til den Tro, at Udenbæringen har ydre historisk Virkelighed. Prof. Nielsen tager heraf Anledning til at udbille, hvorledes han

opfatter den Virkelighed, der maa tillægges de hellige Kjendsgjerninger, særlig Kristi Opstandelse. Denne Udvisning er for svær til at kunne gjenføres i Uddrag, og vi skal ikke sige Noget om, hvorvidt den er klar og overbevisende. Men det vil Enhver forstaa, at der er stor Forskjel paa at sige, at de hellige Kjendsgjerningers Virkelighed maa forstaaes paa en egen Maade og at benegte den. Og det vil Enhver vide, som kender N. Nielsens Lære om dette Punkt, at de hellige Kjendsgjerningers Virkelighed er Noget, han netop med stort Eftertryk udbæver. Hvis altsaa den af Prof. Caspari gjorte Bemærkning virkelig skal have Hensyn til N. Nielsen, saa er den ugrundet, hvilket Prof. Nielsen i „Efterkriften“ ogsaa selv gjør gjældende. Vi kan ikke negte, det har gjort os ondt at se en anseet Mand som Prof. Caspari vise en saa betydelig Ungsigthed i en saa alvorlig Sag, hvor den første Omhyggelighed synes fornøden, om der skal blive noget Udbytte af den.

Af Tidsskrift for det praktiske Landbrug er 3die og 4de Hefte udkomne. Disse Hefter ere ualmindelig righoldige og afværende, og de ville vistnok læses med Interesse. Det er forøvrigt en Bemærkning, som paatrænger sig Enhver, at der i det Hele vises overordentlig liden Interesse fra den virkelig praktiske Landmands Side her hos os for at deltage i den offentlige Diskussion om Jordbrugets Anliggender. Saavel i det nærværende som i de tidligere Tidsskrifter om Jordbruget ligesom i Dagbladernes Diskussion om disse Anliggender, er det næsten kun Landbrugsstolebestyrere og Statsagronomer, der paa Embedsvegne føre Ordet, hvortil kommer en liden Stok af Jordbrugsstolebestyrere, som rigtig nok aldrig have brugt Jord, men som alligevel formene sig fuldbdygtige Landmænd, eftersom de have læst en hel Del om Jordbrug og have bibaaet mange Landbrugsbøger. Dette Forhold er ikke rigtigt. Diskussionerne saa herved et altfor theoretisk Svung, og den Lærdom, som man skal hente deraf, bliver viselig tynd. Dette synes vist ogsaa ofte af vore Jordbrugere; thi det staar ikke til at negte, at der holder paa at danne sig en Opinion mod den rationellere Behandling af Jorden, som nu i lang Tid har været lært i Skrift og Tale. I Begyndelsen modtoges de nye Lærdomme med Mistro; men de vandt dog lidt efter lidt Indgang, og der blev snart et fuldstændigt Romaskrig mod alle dem, som vare borerede nok til ikke at komme efter, før de havde set Resultaterne. Mange Forbedringer skede, og Alt var i den ønskelige Gang — men dette Jordbrug lønede sig ikke. Den ene Skovdriver efter den anden gjorde Konkurs, og disse velopdrevne Ejendomme, som efter Bygernes Udvisende skulde være værd mange Penge, bleve solgte for Spotpris. Det var maaske ofte ikke det rationelle Jordbrugs Skyld, det kunde være kostbar Levemaade, Mangel paa egen Kapital, daarlige Aar osv. som vare Hovedsagerne, men Jordbruget fik Skyld for det Hele, og det er ikke frit for, at vore konservative Jordbrugere med en vis Triumf pege paa disse Resultater og prise sin Forsigtighed.

Det kan dog ikke negtes, at der i Jordbruget er overmaade meget at lære, og at det dog i det Hele, selv hos de mest konservative Folk, gaar fremad, om end ikke med saadanne Skjæpskrift, som man engang drømte om. Men jeg tror, at Udgiften af Tidsskriftet for Landmænd burde være opmærksom paa den Opinion, som er vakt mod det lærde, udenlandske Jordbrug og søge at erhverve sig Bidrag og Medarbejdere blandt vore virkelige praktiske Jordbrugere, som haade have kjæmpet sig igennem Vidensværdighederne og kunne gjøre Rede for, hvorledes man skal drive Jordbrug, saa det lønner sig hos os. Til at meddele saadanne Oplysninger ere ikke Landbrugsstolebestyrerne skiktede, thi de arbejde i det Hele under ganske andre Forhold, end de almindelige Jordbrugere.

Jeg skal specielt henlede Udgiverens Opmærksomhed paa et Jordbrug, hvorom han har skaffe sig Oplysning og forklare for sine Læsere. Der stod for en Tid siden en Artikel i Morgenbladet om et Jordbrug i Sørum, som drevs af en Schweizer paa den Maade, at han udelukkende dyrkede Græs og gennem Kreaturhold baade forbedrede Ejendommen og skaffede sig saa store Indtægter, at han betalte en betydelig Leje af Gaarden og lagde sig mange Penge op. Derfor dette letvinte Brug lod sig praktisere ogsaa andetsteds — og jeg ved ikke, hvorfor dette ikke skulde gaa an — saa tror jeg, at en Løsning af vore Jordbrugsproblemer er funden, og da har Schweizeren gjort mere Nytte, end hele vort lærde Apparat af Højskole, Landbrugsstoler, Statsagronomer og Amtsprefeter tilsammen.

H.

Af Bibelen i Pragtudgave er 17de og 18de Hefte udkomne (Dybwad); af „Nordfloden efter Synfloden“ 3die Levering (Philipsen - Kjøbenhavn); af „Aandeligt Skattemer“ 8de Hefte (Jørgensen, Kjøbenhavn).

Et nyt Maanedsskrift til Almenoplysning om Forholdene i Amerika m. m. er udkommet her i Kristiania under Navn af „Amerika-Korrespondenten“; der foreligger 4 Numere. Uagtet vi ikke kan være enige i Bladets Udta-

leser om Udvandringen, som vistnok ikke kan belyses eller forklares med overfladiske Bemærkninger, maa vi anse det for et betimeligt Foretagende gennem et Blad at samle Oplysninger om de Landsdele, hvorhen Udvandringen sker. Største Delen af Udvandrerne faar dog sine bedste og paalideligste Oplysninger fra sine Venner og Slægtninger i Amerika, saa det kan blive et Spørgsmaal, om Foretagendet vil finde det fornødne Virkefelt.

Af skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. Af vigtigere Sager er der paa den svenske Rigsdag kun foreslået yderst faa; det er ogsaa for tidligt at vente de større Spørgsmaal allerede nu. Af hvad der er foreslået, kan mærkes disse: Et kongl. Forslag om 125,000 Spd. til at skaffe Arbejdsfortjeneste til Befolkningen i opblidende Egne blev af Udvalget slaaet ned til 50,000 Spd., og dette Udvalgsforslag blev i andet Kammer bifaldt med 105 mod 54 Stemmer, mens første Kammer bifaldt det kongelige Forslag. Da hver Afdeling har sin Mening, skal begge træde sammen og stemme fælles. — I andet Kammer er Jöns Pährsons Forslag om Nedsættelse i Skyds-godtgjærelse for Rigsdagsmænd bleven behandlet; flere Talere for og imod; Hr. Ahlgren paaviste, at Besparelsen ved at nedsætte den almindelige Skyds-godtgjærelse kun blev 212 Spd. (!) for hele Rigsdagen. Dette har virket kjælede. Forslagets første Del — om at nedsætte Skyds-godtgjærelsen fra 113 $\frac{1}{2}$ (norst) til 75 $\frac{1}{2}$ Milen — faldt med 76 Stemmer mod 38; Forslagets anden Del — om Beregning af enkelt Dampskibsplads istedetfor dobbelt — faldt med 1 Stemmes Overvegt; den tredje Del — om Beregning af 2den Klasse Jernbaneplass istedetfor 1ste — faldt med 96 Stemmer mod 26. — De forskjellige Forslag om Skolelovgivningens Udbredning behandles endnu af Udvalget, der skal være meget gunstigt stemt for flere.

Handelsbolag blandt Arbejderne i Sverige forøges stadigt i Antal; nylig er to nye dannede paa 3,000 Aktier hver, Aktien lyder paa 1 Spd. 30 $\frac{1}{2}$. Tillige dannes Arbejderforeninger med 30 $\frac{1}{2}$ i Marsbetaling og 15 $\frac{1}{2}$ i Indtrædelsespenge.

Til Understøttelse af Nøden i Norrland kommer der fremdeles Bidrag; man venter nu et eller flere Fartstjer med Jødemidler fra — Nordamerika, hvis Præsident har taget sig af Sagen.

Den danske Rigsdags Landsting har ladet Forslaget om Valgmenigheder gaa over til 2den Behandling mod 1 Stemme. For Forslaget talte Kirkeministeren, hvis Foredrag blev hjulpet med stærkt Bifald, desuden talte Forhammer, Ploug, Gaffner o. fl. For Nedsættelsen af en Kirkekommission eller mod Forslaget talte Lehman og Liebe. Da flere fremhævede, at Præsterne var mod Forslaget, oplyste Kirkeministeren, at 59 havde erklæret sig for Valgmenigheder, 97 for en særegen Lov for Nyslinge Sogn (et Slags Valgmenighed, der godkjender Forslagets Tanker), altsaa 156 for, mens 155 Præster havde erklæret sig mod Valgmenigheder; fremdeles oplyste han, at da Looven om Sognebaandets Løsning var paa Bane, erklærede Mynster, som var lige god som 10,000, at det vilde blive den fjerneste Dag i hans Liv, naar Forslaget strandede; det blev dog bifaldt. Efter Forhandlingerne var sluttede, nedsattes et Udvalg paa 8 Medlemmer for at prøve Forslaget inden dets 2den Behandling i Landstinget.

„Drammens Blad“ og „Indherreds-Posten“ findes det betegnende for Forholdene i Kristiania, at Hr. Dunters Artikler i „Norsk Folkeblad“ har foranlediget slige Ophævelser som Dhr. Hestve og Røll have gjort, og i de nævnte Blade findes det betænkeligt, at det at forsvare de bestaaende unionelle Forhold betegnes som „skadelige Meningers“ Udbredelse.

„Nedenæs Amtstidende“ har en velskrevet Artikel om aarlige Storting, der anbefales med vægtige Grunde; aarlige Storting, mener Bladet, vil ogsaa bane Vej for andre vigtige Forbedringer i Forfatningen, nemlig direkte Valg og udvidet Stemmeret.

„Trondhjems Stiftsavis“ anser Dpretelsen af Bøndevænnere-Foreninger og den øvrige Bevægelse i Landdistrikterne for ikke at være synderlig farlig, og deri turde Bladet have fuldkommen Ret. Stridvædderne mod Bevægelsen har heller ikke været synderligt modne eller velgrundede. „Den eneste Følge af, at et større Antal Bønder, valgte med den bestemte Hensigt at spare overalt, hvor der kan spares, nu kom paa Thinget,“ skriver Trondhjems Stiftsavis, „vilde rimeligvis blive en større Forsigtighed med Bevilgninger, end den, som har vist sig paa de seneste Thing, hvilke Bevilgninger og deraf følgende Byrder neppe har staet i det rette Forhold til vort Lands ialfald temporære Bæreevne.“ Bevægelsen i Landdistrikterne er heller ikke ny, vi har tidligere haft „Bøndestorting“.

A y h e d e r.

Mo Kirke, Ørkedalen. (Se Billedet Side 61).

Denne Kirke, saa skrives til os, har oprindelig staaet paa den anden Side af Drfla ved Svorkmo, men blev, da den var forliden og uhenfigtsmæssig, nedrevet, og Materialier fra denne Kirke er til dels benyttet ved Opførelsen af den nye paa Mo (paa Vestfiden af Drfla), hvor og hvorledes kan imidlertid ikke sees. Mo Kirke er en Langkirke med et Par Udspring (ikke egentlig Korsarme) paa hver Langvæg, hvori Gallerier ere anbragte. Det smukkeste Parti i Kirken er Koret, til hvis Pryd og Udbyr en Privatmand har givet Anslag og ydet Bistand. En vakker Altartavle i gammel gothisk Smag er tilligemed de 5 tilhørende Malerier foræret Kirken af samme Mand (Ingeniør Christie). I Midt-partiet af Altartavlen er fremskilt Jesu Opstandelse, og paa hver af Siderne ser man Billeder af tvende Apostle. Alle 5 Billeder er malede af Øiveren.

Kirken har kun, uagtet sin Størrelse, kostet 3,600 Spd. (hvoraf de 600 Spd. er den gamle Kirkes Værdi) og er bygget af en Bønde fra Ørkedalen, Sergeant Nømmesmo. Den rostes af Kyndige som et i alle Henseender smukt og solid udført Verk.

Dagen før Kirkeindvielsen, der fandt Sted Søndag mellem Jul og Nytaar, røg der op en rasende Storm af Nordvest, ledsaget af Regn og Snebygger, og det var kun med Nød og Næppe, at Dampskibet fra Trondhjem, hvormed Biskopen kom, var istand til at arbejde sig frem. Det saa derfor just ikke synderlig lovende ud for Kirkeindvielsen. Stormen vedblev at rase til langt ud paa Natten, men sel den næste Dag var Himlen aldeles klar og Vejret og Fjæret det bedste, man kunde ønske sig. (Af de 18 el. 19 Gange, Biskoppen har forrettet Kirkeindvielser, har der ikke en eneste Gang været stygt Vejr paa selve Indvielsesdagen, selv om Storme har raset uafbrudt baade før og efter). Mo Kirke ligger omtr. en Mil ovenfor den gamle Hovedkirke og Præstegaarden. Allerede længe før det blev lyst, strømmede Folk opover Dalen forat sikre sig Plads, og vi passerede paa Opturen fanke et Par 100 Heste og Slæder, som i lange Rækker bevægede sig opover. Jo nærmere vi kom Kirken, desto større og tættere blev Strømmen af Røddere og Gaaende. Idetbelev der var maaske samlet ved Kirken under Tjenesten omtr. 3,000 Mennesker. Af disse flap dog kun omtr. 2,000 ind i Kirken. Kl. 10 satte Processjonen sig i Bevægelse. I Spidsen gik Præsterne, 7 i Tallet, med Kirkens hellige Kar, og efter dem fulgte hele den til Kirken hørende Menighed, og først da alle dennes Medlemmer havde faaet Plads, indlobes de fra alle Kanter tilstrømmende Fremmede.

Til Trods for den strenge Kulde (-10° Reaum) og uagtet flere Døre under hele Tjenesten vare aabne, var dog Varmen inde i Kirken saa stor, at dens nederste Del til dels var skjult af Damptaage, og man fortalte, at der ud af de aabne Taarnlugger havde vællet sig en tyk Røgsløje, som af en Ildbrand, frembragt ved den forsamlede Mængdes Uddunstninger. At Atmosfæren inde i Kirken derfor ikke var den aller bedste er naturligt. Vi lagde saaledes Mærke til, at alle Lydene i en fra Taget nedhængende Lysekone sluttede et for et, inden Tjenesten var tilende. Den store forsamlede Mængde viste hele Tiden en mærkbar Ro og Opmærksomhed, og under hele Tjenesten herskede en højtidelig Stilhed.

Kristiania Arbejdersamfund. (Meddelt). I Søndags højtideligholdt Arbejdersamfundet sin fireaarige Stiftelsesdag med en Fests i den tekniske Forenings store Sal, der var smykket med de tre nordiske Rigers Flag o. s. v. Flere hundrede Mennesker, baade Mænd og Kvinder, deltog; der blev danset, holdt Taler og sunget, og der herstede megen Munterhed, medens man ogsaa laante Talerne et villigt Øre. Efter at Musikken først havde spillet en Marschdansk, udbragte Hr. Major Munch-Petersen et Leve for Hans Majestæt Kongen. Bestyrelsens Formand Eilert Sundt holdt derpaa Fæsttalen; han mindede om den nu herskende, almindelige Nød og de vorende Fattighyrder og opfordrede Arbejderne selv til at tænke over disse Forhold som Noget, der just vedkom dem, som de just skjønt sig paa, og som de, naar de med Enighed og Kraft vilde, bedst kunde bøde paa, fornemmelig naar alle Arbejdere Norges Land rundt vilde arbejde sammen i denne som i saamangen anden god Sags Tjeneste; han udbragte et Leve for Arbejdersamfundet. Advokat Birkelund talte for Fædrelandet, Bureauchef Ferdinand Røll for Kvinden, Kand. theol. Frits Hansen for Samholds- og Almenaaend, idet han især ogsaa fremhævede Nødvendigheden af Enighed og Sammenhold mellem de tre nordiske Riger. Hr. Skolelærer Skjægstad talte for Skarpskytteragen, Telegrafist Johanneesen for Norden. Derefter talte Hr. Nasmund Winje, der var indbudt til Festen; han begyndte Taleren med at fremhæve Forskjellen mellem Bøndefolket paa Landet og Arbejdersstanden i Byerne og kom tilsidst gennem flere ube-

regnelige Dverge til at tale om Nødvendigheden af at have en Time tilovers fra sit Arbejde til Hvile og til Tanke og endte med et Leve for „denne Time for Tanken“.

Daarildesfisket har været hindret af Uvejr i den Grad, at man neppe nogenstinde har oplevet lignende.

Fisket ved Spönvig laar godt til; det er efter Smaafild, hvoraf en betydelig Del gaar over Fredrikshald til Sverige.

I Rusland er ved en kjerlig Forordning de geistlige Embeders Arvelighed ophævet.

Monitorenne, der er under Bygning, skal begge forsynes hver med 2 Stykker Rifleskanoner af Smedejern af omtr. 36,000 Pds. Vegt.

Et Sildefiske i Næsen har efter N. Tr. Amtst. i den senere Tid laaet overordentlig heldigt til.

Fastelavnsseri. Fastelavnsmændag blev Redaktøren af „Dølen“, Hr. A. D. Vinje meddeelt Afsted fra sin Kontorpost i Justitsdepartementet paa Grund af „Dølen“ Udtaleser om Forslaget til en ny Foreningsakt mellem Norge og Sverige m. m.

Storthingssvalget for Tønsberg foregik den 22de d. M., hvorved Byfoged Bødter blev kaaret til Repræsentant og Højst. Carl Brun til Suppleant.

Et Almannaafde foreslaaes, i Anledning af de foreslaaede Storthingssvalg ved Paaskekiden, afholdt i Stavanger af de Stemmeberettigede fra Stavanger Amts Landsdistrakter og Ladesteder.

Ved Døden er afgaaet forhenv. Sognepræst til Kauokoine og Bynæsset, Jettik, Søn af Digteren. En af Sveriges haabefulde Missionærer E. J. Carlsson er død i Afrika.

En Postoverenskomst er sluttet mellem Norge og det nordtyske Forbund, hvorefter Portoen for et betalt Brev er 3 1/2 (9 1/2 f) og for et ubetalt 5 Sølvgroschen.

En Assuranceforening for mindre Fartøjer er efter Stav. Amtst. oprettet under Navn „Hundvaags Skibs-Assuranceforening“.

Skibsbredere Vandet er paagrebet i Nærheden af Egersund. Han havde kun 17 Spd. hos sig og næsten ingen Resflekter og saa meget medtaget ud.

Snefredene afstedkommer denne Vinter ualmindelige Ulykker. I Styrøns Hovedfogd er Pladsen Søtergen tilintetgjort ved et Snefæd, der gik tidlig om Morgenen, medens Folkene laa i dyb Søvn og begrov ved Husenes Sammenstyrten baade Mennesker og Dyr.

frelste. — I Lyfter er Udhusene paa Gaarden Bringsbøen blevne ødelagte, ved hvilken Lejlighed 5 Mennesker begravdes af Snemassen, af hvilke 3 omkom, 2 lemlestedes, samt 13 Kjøer og en hel Del Faar dræbtes.

Til Nødlidende samles i nogle Byer Bidrag, da Nøden paa mange Steder er stor. Hammerfest Arbejderforenings Bestyrelse udtaler i sin Opfordring til Indsamling af Bidrag, at der især skal herse overmaade stor Nød blandt de til Stedet indflyttede Kvædefamiljer.

3,000 nødlidende Finlandere siges af en Indsender i Finmarksposten til Foraaret at ville gjæfte Varangerfjorden. Han tager heraf Anledning til at udvise, at en Garnison i Vadstø er mere nødvendig end i nogen anden norsk By.

Skindpøde. Fra Danmark blev man nylig gennem Aviserne alarmeret med Beretninger om Skindpøde og Begravelser af Levende. Slige forhaastede Ligstuer synes at skulle faa Indpas hos os, rigtigt nok af en ganske egen Sort.

Ledig. Egerfunds Sognelald under Dalernes Provsti (1,000 Spd.); Fjelsbergs Sognelald under Rongsberg Provsti (700 Spd.).

Udnævnt. Kand. theol. A. C. Hordgrevin til per. Kapellan hos Sognepræsten i Ringebu; Kand. theol. W. P. L. Bull til per. Kapellan hos Sognepræsten til Thved; Kand. theol. R. N. S. Dahl til Kateket samt Bestyrer og Førstelærer ved Borgerskolen i Hammerfest; Kateket Neumann til Sognepræst i Sonevig; Kapt. J. G. Rosenvinge forsat til Chef for 2det Kompagni af Gudsbrandsbalens Bat. og Kapt. Ruge til Chef for 3die Kompagni af f. Bat.

Ferik Lar falbydes fortiden i Kristiansand til 96 f til 1 Spd. 36 f pr. Bpd.; den er fanget ved Vigeland ved Otteraen og er forholdsvis fed og god til at være paa denne Aars tid.

Table with 5 columns: Ar.ania, Dramm., Stav., L.hjem., Tromsø. Rows for Rug (russ.), Rug (prejs.), Byg (stort), Havre.

Arbejdspriser Daglønnen er: i Tromsø 48-60 f; i Trondhjem 40, 44-48 f, Stavanger 60-72 f samt i Sildebjau indtil 1 Spd., og i Tvedestrand (for 14 Dage siden stod Tvedestrand fejlagtigt for Fredrikshald) 48-60 f.

Torvepriserne i Kristiania 28de, i Fredrikshald 25de, Kristiansand 24de, Stavanger 22de, Bergen, Trondhjem 23de og Tromsø 7de Februar.

Table with 6 columns: Ar.ania, Fr.hald, Stav., Bergen, Tr.hjem, Tromsø. Rows for Dgefsjø, Kalbefjø, Smør, Mælk, Væg, Poteter, Birkesed, Furuved, Stenful, Bøldhø.

NB. Kun de laveste Kristianiapriser er her angivne, de højeste er indtil 1 Ort mere.

Desuden i Kristiania: Timoteihø 2 Spd. - 2 Spd. 12 f; Rughalm 96 f; Byghalm 96-108 f, Havrehalm 96 f pr. Skpd.; Talg 1 Spd. 24 f (Bergen 6 Ort Bpd.), Gaas 6-7 Ort, Tjør 72-84 f (Dramm. 84 f, L.hjem. 64 f, Kr.fand. 96 f), Røj 66 f (Dramm. 48 f, Tr.hjem. 36 f, Kr.fand. 72 f), Marfugl 36 f (Tr.hjem. 26 f, Kr.fand. 48

f, Kr.fand. 30 f), Nyper 18-20 f (Tr.hjem. 12-14 f, Kr.fand. 20 f, Stav. 15 f, Tromsø 8 f), Hjerper 20-22 f pr. Stykke. Endvidere: Vaarild i Stavanger 20 f Snefæt; Mjers i Stavanger 48 f og i Bergen 96 f Hjerdingen; i Bergen for Gammeløst 5 1/2-6 f Marken, Smaanfødde 6 Ort Skjøppen.

Bekjendtgjørelse.

Jordemoderbestillingen i Lysters Præstegjeld i Sogns Fogderi er paa Grund af den hidtilværende Indehaveres Frasyttelse ledig og kan ansøges i 6 Uger fra idag.

Nordre Bergenhus Amt, 12te Februar 1868. J. E. Falsen.

Bestyrerindeposten ved Sarpsborgs private Pigeskole

bliver ledig fra 1ste August d. A. Skolen har 3 Klasser med 3 Lærere. Undervisningstiden bliver indtil 30 Timer ugentlig i de almindelige Skolefag samt Sprog, navnlig Lydbst, og om forlanges, Engelsk samt Begyndelsesgrundene i Franst.

A. Balchen, Sognepræst til Sarpsborg.

En Skolelærerpøst i Veigusbals Sogn i Eyje Præstegjeld for trede Kreds, Fjermedal, Sundhøls og Hjendals Kredse er ledig: Skoletiden er 24 Uger tilfammen. Lønningen er 1 Spd. pr. Uge samt Kosthold in natura.

Eyje Præstegaard den 17de Februar 1868. G. F. Dietrichson, Sognepræst til Eyje.

I Nordre Frøns Præstegjeld er 2de Lærerpøster ledige nemlig 1) i Søndre Kvams Distrikt, hvor f. L. Skolen holdes i lejede Lokaler tilfammen 30 Uger aarlig. Lønningen er 7 Ort pr. Uge og Kosthold in natura i Skoletiden.

Kirkesangerposten i Ringsakers Hovedsogn, med hvilken uden færdigt Løn er forenet Skolelærerpøsten ved Sognets høiere Almueskole, er ledig. Indtægterne ere efter Dgave: 24 Td. Byg, de uvisse Indtægter omtrent 120 Spd., hvortil kommer Brugen af Pladsen Starpsno og Jordstykket Klokkeskoven, hvorpaa tilfammen vintertid 1 Hest, 4 Kjøer og nogle Faar samt avles omtr. 50 Td. Korn og endel Potetes.

En Lærerpøst

er ledig i Aas Sogn, Vestfaldens Præstegjeld, med for Tiden 29 Skoleuger i Aaret. Lønningen er 2 Speciedaler pr. Uge og Kostholdsgodtgjørelse 1 Spd. Skolen holdes i leiet Lokale i 2de Kreds.

Kirkesangeriet ved Njrems Kirke og Lærerpøsten ved Sognets faste Skole er ledig. Indtægt omkring 80 Spd. Ansøgninger, stiledes til Bergens Bispe og Stiftsdirktion, indsendes i sædvanlig Tid til Lindsås Sognepræst. Lindsås den 12te Februar 1868.

Ledig Lærerpøst.

I Grans Præstegjeld paa Hadeland er en Skolelærerpøst ved den lavere Almuefole ledig fra 1ste April d. A. Skolen holdes 30 Uger aarlig i fast leiet Lokale og 4 Uger aarlig ved Omgang paa Vestfiden af Randsfjorden. Lønningen er 1 Spd. 48 f for hver Skoleuge, og Kostholdsgodtgjørelse 1 Ort 6 f ugentlig for de førstnævnte 30 Uger, hvormod for de sidstnævnte 4 Uger Kost og Herberge erholdes in natura paa Skolestederne. Ansøgninger om denne Pøst maa inden 1ste Marts d. A. i betalte Breve indsendes til Sognepræsten i Gran.

Grans Præstegaard 29 Januar 1868.

Brandforsikrings-Selskabet „NORDEN“

overtager Forsikringer i Landdistrikterne paa almindelige Landbonærings-Gjenstande til $\frac{1}{4}$ pCt. eller 30 Skilling af 100 Spd. for Aaret; man henvende sig til Hovedcontoiret i Christiania eller nærmeste Agent. **Jacob Ihlen. H. F. Løkke. Olai Olsen. M. Langaard. J. Birch.**

C. F. Gjerdrum.
adm. Directeur.

Christiania almindelige Brandforsikrings-selskab med Grundfond 600,000 Species og Livsforsikrings-selskabet Idun med Grundfond 100,000 Species

overtager Forsikringer til billige Præmier ved Henvendelse til Hovedkontoret, No. 5, Prindsens Gade, eller vedkommende Agent. Paa Landet kan flere Agenter paa Andragende antages.

D. Kildal. O. M. Hauge. Ths. Joh. Heftye.
Joh. Schwensen. B. Dybwad.

Jørgen Gjerdrum.

Quebec—Amerika.

De hurtigseilende og i Passagerarten fordelagtige befyndte Skibe „Flora“, ført af Capt. Jørgensen og „Fauna“, ført af Capt. Hansen, afgaar herfra til Quebec i førstkommande April Maaned.

Indskrivning iher samt nærmere Oplysninger meddeles ved P. E. Aas, nedre Sund, Brageræs.

Drammen den 14de October 1867.

Fortrinlig Passagerleilighed til Quebec.

Klipperskibet „Rubens“, 314 Com.-Læster, første Klasse, kobberforhudet og ført af Kapt. **C. I. Johnson** (forhen Fører af Emigrantsskibet **Dröbak**), afgaar en af de første Dage af April førstkommande med Passagerer fra Christiania til Quebec.

Fartøiet, der udelukkende er bygget for Emigrantfart, tilbyder ved sit lyse og rummelige og ca. 8 Fod høje Mellemdæk samt øvrige bekvemme Indretninger, en for Passagerer fordelagtig Leilighed. Fragten er billig.

Passagerindskrivning foregaar hos Undertegnede ligesom enhver nærmere Oplysning meddeles saavel af mig, som af Skibets Fører, boende paa Hjørnet af Raadhusgaden og Kongensgade i Christiania.

Christiania, Januar 1868. L. E. Nielsen, store Strandg. No. 10 ligeoverfor Børsen.

Gammeldags Porcellain,

Stentøi, Glas osv. Høbes af Undertegnede og betales med meget høje Priser. Hvad særdeleshed søges er Thee- og Kaffeelst saavel som enkelte Dele af Samme, Punscheboller med og uden Laag og Fad, Figurer, forhen brugte til Opsatser paa Borde, Potpourrifruitter og Vaser, Snuusdaaser, Skaffer til Rnise og Gasser, Blomsterpotter med og uden Fad, Spisestel eller enkelte Dele deraf saasom Fade, Zallerkener m. m. Bordopsatser af guldhyldt let Stentøi, Drifkekruus af Leertøi, Stentøi osv. med og uden Beslag, gammeldags Frugtkurve m. m. Glaspokaler med og uden Laag, Velkomppokaler i Form af store Dglas, Ringlas af forskjelligt Slags, helst med Insriptioner, gamle Speile enten med udstaarne (ikke forgyldte) eller Listerammer af Saffaranda, Mahogni eller Ibenholdt osv. De Coninck, Dronningensgade ligeoverfor Victoria Hotel og fraas overfor den gamle Raadstue.

Til Amerika!

De i Emigrantfarten vel bekjendte første Klasse Skibe „Victoria“, 270 $\frac{1}{2}$ C. L. og „Manilla“, 230 C. L., Capt. Thorvald Baarsrud m. fl., vil af mig i Løbet af April 1868 blive oplysende fra Christiania til Quebec med Emigranter. Ansøgn. iher er billig. Indskr. aing af Passagerer foregaar hos mig, hvor tillige alle Oplysninger meddeles.

D. N. Tandberg, Jordans Gaard, lige mod Skippergaden, Christiania.

I alle Landets Boglader faaes: **Phædrus's Fabler**, oversatte af M. W. Pris 12 f, forsendt pr. Post 18 f. Alb. Cammermeyer, Juweler Tostrops Gaard Kirkegaden.

Ny illustrerad Tidning

anmälar till prenumeration sin fjerde ärgång. Fortgående på samma bana, som hittills tillvunnit henne en ständigt ökad publiks bevägenhet, skall tidningen sträfva att i text och bild motsvara hvarje billig fordran.

Från Onkel Adam, Orvar Odd, Jo. Jo., Erik Bögh, Victor Ryberg, Fr. Hedberg, Lea, Carlino, Pilgrimen, L. Dietrichson, C. L. m. fl. har redaktionen att motse bidrag äfven under ingående år, och Ang. Blanches tecknar fortfarande i Ny Illustrerad Tidnings spalter sina „Tafolor ur Lifvet.“

De flesta bland våra framstående konstnärer lemna bidrag till tidningens illustrationer, och serier af Edv. Berg, A. Malmström, V. St. Lerche, T., m. fl. komma att fortgå. Ät den fosterländska konstens skilda grenar skall tidningen egna en lifvig uppmärksamhet. Serien af Rigsdagsporträtter kommer att fortsättas, äfvensom naturvetenskaplig och konsthistorisk öfversigt, samt för de särskilda årstiderna, en illustrerad mode-revy. På Ny Illustrerad Tidning, som utgifves i Stockholm hvarje lördag och med fredagens aftonsposter expedieras till landsorten, kan prenumereras såväl å postkontoren som i bokhandeln samt inom hufvedstaden på de dagliga tidningarnes utdelningsställan och å tidningens egen byrå, Munkbrogatan n:o 6, hvarifrån tidningen, genom redaktionens försorg och utan någon kostnad för mottagaren, kringändes till der antecknade prenumeranter inom hufvedstaden.

Prenumerationspriset är lika öfver hela riket (i landsorten postförvaltarearfodet indberäknadt) 12 rdr. för helt år, 6 rdr. 50 öre för halft år och 3 rdr. 50 öre för ett kvartal.

Stockholm i December 1867.

Redaktionen.

Hos F. Beyer i Bergen er udkommet:

Grøndahls ABC og Læsebeskrivelser, 2det Dplag 8 f. — Udvalg af Skriftstæder, ordnede til Brug ved Religionsundervisningen 10 f.

Evensens Regnebog for Almuefoler No. I—IV å 4 f. — Facitbog til do. å 2 f.

Krogshs Regnebog, til Skolebrug 60 f.

— Dgaver, udbragne af do. 30 f.

— Facitbog til do. 24 f.

— Omribs af Verdenshistorien, 30 f.

Paa Fr. Wøldikes Forlag er udkommet:

Fra alle Lande

et Maanedsskrift for nyere Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folkeslag af Dyr- og Planteliv etc. udgivet af

J. N. A. Holm, Lieutenant i Søetaten.

1868 1ste Hefte

med Billeder af G. E. Liebert,

udførte i G. P. Santens zylografiske Atelier.

Indhold:

Fra en Thelemarkstour. En Reiserindring af Fr. R. New-Yorks Journaler af Wih. Sommer.

Islands Hestehold og Hestekampe i Oldtiden af Seminarie lærer Raskar.

Kort Udsigt over Planteverdenens Historie. Afdel Kader. En personalhistorisk Skildring ved H. G.

Hver Maaned udgaar et Hefte paa 5 å 6 Ark (Aargangen er fra 1868 forpget med 6 Ark aarlig uden Prisforhøielse for Subskribenterne) ledsaget af Billeder tildels af danske Kunstnere og hvor Deren maatte gjøre det ønskeligt — tillige ledsaget af Kort.

Åf Aargangen 1866 og 67 habes endnu Grpl. Hver Aargang bærer et selvständigt Hele og sælges særskilt.

Åf en Anmeldelse i Berlingske Decbr. 1867 anføres:

Der bliver hverken fra Udgiwerens eller Redaktionen Side sparet Noget for at gjøre dette Tidsskrift — som i sin sidste Aargang navnlig har indeholdt en Del velvalgte originale og oversatte Reiseskildringer — saa interessant som muligt og det forekommer os at deres Beskrivelser hidtil ere lykkedes saa vel, at „Fra alle Lande“ fortjener al den Udbredelse, et Skrift af denne Art under vore smaa Forholde kan opnaa.

Subskription, der er bindende for 12 Hefter, der bærer en Aargang, modtages i alle Boglader samt i Fr. Wøldikes Bog- og Papirhandel,

Helligestiftsstræde, Nj. Amagertors.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet:
Lettres et Télégrammes pour les Affaires d'Agence par **Theodor Soefeldt**. Pris 36 Sk. **I. W. Cappelen.**

Hos Beyer i Bergen er udkommet:

Jacob Otto Hoops

Soimessepredikener over de aarlige Spn- og Helligdages Evangelier, anden norske Udgave, gennemseet og fornyet Oversættelse af Provst Chr. Dick, Pris heftet 1 Spd. Forsendt med Posten er Portoen 16 f.

God og billig Bog.

For hurtigt at omsette et vist Antal Exemplarer af **Schuberts aandelige Guldforn**, Fortællinger, Levnetsbeskrivelser, Missionsliv og Rejsebeskrivelser, 38 Ark stor Oktav til Bogladepris 1 Spd., sælges Bogen for 48 f, frit forsendt med Posten. Der tages kun Hensyn til Rekvistioner, der ledsages af Betaling i Penge eller Postfrimærker. **F. Beyer i Bergen.**

Hos F. Beyer i Bergen er udkommet:

Arcte Kanute Aarlot, Smuler til Næring for Livet i Gud, en Samling af (hendes nedenfor enkeltvis opførte) Skrifter, 60 f.

— 1ste Del, Troens Frugt, en Samling af aandelige Sange, 18 f.

— 2den Del, Sjælens Morgen- og Aftenoffer, Bønner, Sukke og Sange paa hver Dag i Ugen, tilligemed Sange paa de fire Aarets Tider, 10 f.

— 3die Del, Sjælens aandelige Høitidsglæde, Bønner og Sange paa Aarets Høitidsdage, 12 f.

— 4de Del, Religiøse Breve med et Anhang af Leilighedsfange, 18 f.

— 5te Del, En gudhengivende Sjels opbyggelige Sange, 4 f.

Tidsskrift for hemmet tilegnad nordens qvinnor.

Paa nærværende Tidsskrift, som med 1868 begynder sin 10de Aargang, og hvoraf 1ste Hefte udkommer i Februar, kan tegnes Subskription hos undertegnede Hovedkommissionair for Norge og i Landets øvrige Boglader. Aargangen udkommer i 6 Hefter paa tilsammen mindst 24 Ark stor 8vo og er Prisen 1 Spd. komplet. Kjøbere af 9de og 10de Aargang erholde 8de Aargang gratis. Forøvrigt henvises til den udførlige Subskriptionsplan, som udleveres fra Bogladerne.

I. W. Cappelen.

Hos Undertegnede og i Landets samtlige Boglader faaes:

En Samling **Smaa Fortællinger** for Skolen. Samlet og udgivet af D. Stave. Pris indb. 36 f. **Jacob Dybwad.**

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet og erholdes i

Landets Boglader:

Sangbog, nærmest til Brug for **Almue skolen**, indeholdende udvalgte sferfemmige Sange, samlede, harmoniserede og udgivne af **Theodor Silde**; 1ste Hefte med Tillæg (Responser). Pris 12 f. **Mandal i Februar 1868. F. Schjelderup.**

I alle Boglader faaes:

Rekrutnings- og Stiløvelser i Modersmaalet, udgivet af D. Stave. Pris 12 f. I Partier paa mindst 25 Exmpl. gives 20 pCt. Rabat, naar de rekvireres hos Udgiweren, Universitetsgaden No. 1.

Pilegrimsferd

er denne Heimen til den komande. Et Draumsyn. Etter John Bunyan. Sofremt det teknar seg nog af Tingarar, verd den fyrste Deild av denne Boki — Kristens Pilegrimsferd — utgivi paa Landsmaalet i Umstrift fraa Engelf. Boki verd 13 Ark stor paa Lag, i Oktavformat, kostar 36 f indheft og kan tingast hjaa F. Beyer i Bergen. Det som samna Tingarar, faa et Friemplantar paa 10. Send med Posten, kostar Portoen 6 Skilling.

I. W. Cappelen's Pianoforte-

Magazin er for Tiden forsynet med et stort Assortement oppfæaaende Instrumenter fra **Pleyels, Grands og Hüni & Hüberts** Fabrikker, hvorover Pris-Courant paa Forlangende udleveres. Paa Grund af Soldnedfættelsen kan nu tilfæaaes 15 pCt. Rabat mod kontant Betaling. For Instrumenternes Soliditet garanteres, og ved Forfættelse leveres Emballage gratis.